

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över SOU (2015:100) Kroppsbehandlingar – Åtgärder för ett stärkt konsumentskydd

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Betänkandet innehåller förslag till nya bestämmelser om kroppsbehandlingar som syftar till att förändra utseendet och som kan innebära en betydande hälsorisk. Det föreslås en ny lag som innehåller bestämmelser om verksamhet, behandling, dokumentation och klagomål. Vidare föreslås att verksamheter som omfattas av den nya lagen ska ha tillstånd. Detta innebär enligt utredningen att den nuvarande anmälningsplikten, enligt miljöbalken, för hygieniska tjänster som innefattar stickande eller skärande verksamhet upphör och ersätts av krav på tillstånd. Därutöver föreslås också att den kommunala nämnden ska utöva tillsyn över de verksamheter som omfattas av förslaget. Här införs även en avgift för att täcka de kostnader som uppstår i samband med tillsynen.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Syftet med förslaget

I betänkandet anges att skyddet mot att skadas i samband med behandlingar som görs i estetiskt syfte, såsom plastikkirurgiska ingrepp och injektioner, i dagsläget är otillräckligt. Med anledning av detta har utredningen haft det övergripande uppdraget att stärka skyddet för den enskilde vid kroppsbehandlingar och ingrepp som kräver medicinsk kunskap och erfarenhet eller kan innebära betydande hälsorisker, men som inte är hälso- och sjukvård eller tandvård. I uppdraget ingår att ta ställning till vilka ändringar som krävs för att säkerställa att den enskilde ges en god och säker behandling samt ett tillräckligt konsumentskydd.

Regelrådet finner beskrivningen av syftet med förslaget godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Av konsekvensutredningen framgår att det övervägts ett antal olika lösningar på det utredningen vill åtgärda och bedömningen som gjorts är att en ny lag om kroppsbehandlingar skulle vara bästa lösningen. Utredningen har bl.a. tagit ställning till om en försäkringslösning bör införas för personskador vid estetiska och därmed jämförliga behandlingar. Utredningen har dock kommit fram till att flera typer av verksamheter som erbjuder kroppsbehandlingar bedöms av försäkringsbolagen vara s.k.

högriskverksamheter och nekas därför försäkring. Utredningen bedömer att det i nuläget saknas förutsättningar för att införa krav på obligatorisk försäkring för näringsidkare som omfattas av lagförslaget. Ett annat alternativ som har övervägts är att inte föreslå någon ny lagstiftning. Istället skulle branschen lösa problemet inom gällande regelverk. Utredningen anser dock att det blir svårt att försäkra sig att kunskap och säkerhet vid kroppsbehandlingar bibehålls för att förhindra mindre seriösa aktörer eftersom branschen är växande och allt fler konsumerar kroppsbehandlingar. Med anledning av detta anses detta alternativ inte vara tillrådligt som enda åtgärd. Slutligen överväger utredningen möjligheten att utöka konsumenttjänstlagen till att även omfatta kroppsbehandlingar. Utredningen finner dock att det inte är möjligt att föreslå utökning av konsumenttjänstlagen med endast en typ av tjänst då tidigare utredningar på området inte lett till förändring av lagen.

Regelrådet anser att utredningen på ett tydligt sätt redovisat de alternativa lösningar som har övervägts i framtagandet av förslaget.

Regelrådet finner beskrivningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I konsekvensutredningen anges det att Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden, tjänstedirektivet, bedöms vara den EU-lagstiftning som är mest relevant i sammanhanget. Direktivet uppges vara införlivat i svensk lagstiftning genom lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden. Enligt utredarens bedömning utgör lagförslaget en del av konsumentskyddet och även folkhälsan vilket innebär att det inte i någon del går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU.

Regelrådet anser att utredningen gjort en motiverad bedömning gällande huruvida förslaget överensstämmer med EU-rätten.

Regelrådet finner därmed att beskrivningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Enligt konsekvensutredningen ska förslaget träda i kraft den 1 juli 2017. Förslagsställaren gör bedömningen att det behövs speciella informationsinsatser för att verksamhetsutövarna inte ska drabbas av böter när lagen är i kraft.

Regelrådet hade gärna sett att förslagsställaren motiverat valet av ikraftträdandedatum samt en bedömning av om särskild hänsyn behöver tas till tidpunkten för ikraftträdande. Vidare hade det varit önskvärt med en redovisning av vilka informationsinsatser som bedöms vara behövliga.

Regelrådet finner beskrivningen av behovet av speciella informationsinsatser godtagbar.

Regelrådet finner beskrivningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande bristfällig.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I kapitlet Konsekvenser i betänkandet anges att förslaget i första hand omfattar behandlingar och ingrepp som kräver medicinsk kunskap och erfarenhet eller kan innebära betydande hälsorisker, men som inte är hälso- och sjukvård eller tandvård. Här innefattas allt från kemiska behandlingar, stickande

eller skärande behandlingar, laser och ultraljudsbehandlingar samt kylbehandlingar till värmebehandlingar. Utredningen uppskattar att det handlar om minst 14 000 verksamheter som omfattas av förslaget. Enligt uppvisad statistik från branschorganisationerna om antal utförare har Svensk Plastik Estetisk Sjuksköterske Organisation (SPESO) 85 medlemmar och uppskattar att det finns 20-30 oorganiserade utövare. Svensk Förening för Estetisk Plastikkirurgi (SFEP) har 85 medlemmar och uppskattar att 80 procent av estetiska kirurgiska verksamheter är med i föreningen. Sveriges registrerade tatueringare (SRT) har 100 medlemmar och uppskattar att det finns cirka 3 000 – 4 000 öppet, verksamma tatueringare. Sveriges hudterapeuters riksorganisation (SHR) har 1 500 medlemmar varav 70 av dessa är företag som säljer t.ex. produkter, apparater och utrustning till hudterapeuter. Förslagsställaren uppger vidare att det enligt statistik från SCB från inkomstår 2014 fanns 2 963 verksamma salonger och 1 225 anställda. Enligt utredningens bedömning utgörs branschen ofta av små företag som sysselsätter från en till fem personer.

Regelrådet konstaterar att utredningen framför resonemang kring berörda företag som verkar i området. Enligt Regelrådet är det positivt att förslagsställaren för en diskussion gällande SCB:s statistik, om yrkesregistret och företagarregistret, även om slutsatsen blir att inte tillämpa båda registerna eftersom de inte är heltäckande.

Regelrådet finner därmed beskrivningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Administrativa kostnader

I konsekvensutredningen finns det en redovisning av de administrativa moment som förslaget antas leda till tillsammans med uppskattningar om tidsåtgång och beräkning av de förväntade administrativa kostnaderna för respektive moment. Det framgår bl.a. att kostnaden för ansökan av tillstånd beräknas ta 20 minuter för en verksamhetsutövare som arbetar 160 timmar per månad och tjänar 25 000 kronor per månad före skatt och exklusive sociala avgifter. Kostnaden för den i företaget som utför kravet och/eller externa konsultkostnader uppskattas till 52 kronor.

Regelrådet ser det positivt att utredningen redogjort för kostnaderna av olika moment på ett väldigt pedagogiskt sätt i en tabell. Det hade dock varit önskvärt om förslagsställaren även gjort ett försök att uppskatta den totala ökningen av de administrativa kostnaderna för företaget. Därutöver kan Regelrådet notera enstaka beräkningsfel i tabell 14.3, men dessa är av mindre allvarlig grad. Trots det angivna bedömer Regelrådet att redogörelsen i remissen som helhet gör att redovisningen är tillräcklig.

Sammantaget bedömer Regelrådet att beskrivningen av de administrativa kostnaderna är godtagbar.

Andra kostnader och verksamhet

Av konsekvensutredningen framgår att det utöver administrativa kostnader finns andra kostnader som utgörs av inköpskostnader för till exempel investeringar, personalkostnader, finansiella kostnader och övriga kostnader. Det finns viss information i konsekvensutredningen om olika typer av andra kostnader som är utförda i en tabell. Vissa engångskostnader anges i form av inköp. Även löpande kostnader såsom avgifter för tillsyn redovisas.

Regelrådet finner att den redovisning som finns av andra kostnader och effekter på företagets verksamhet är tillräcklig tydlig och därför godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

I konsekvensutredningen anges det att lagförslaget kan gynna konkurrensen på det sättet att företag som har tillstånd kan använda det som ett konkurrensmedel gentemot aktörer som saknar tillstånd. Enligt förslagsställaren visar tillståndet att verksamheten står under tillsyn och kan sägas utgöra en kvalitetsstämpel som är lätt för konsumenten att kontrollera. Det framgår vidare att utredningen i samband med utarbetandet av lagförslaget har gjort noggranna avvägningar för att balansera, å ena sidan behovet av konsumentskydd å andra sidan hänsyn till alla de företag som erbjuder säkra tjänster inom branschen så att inte effekterna av regelverket tar för mycket tid och resurser i anspråk. Förslaget bedöms minska utrymmet för oseriösa aktörer och därmed leda till en sundare konkurrens. Bland annat genom att konsumenten lättare kan kontrollera vilket företag som följer lagstiftningen och därmed erbjuder säkra tjänster. Det anges att införandet av lagen bedöms skapa en sundare konkurrens mellan seriösa verksamhetsutövare i förhållande till mindre seriösa eftersom sistnämnda grupp underminerar en sund konkurrens genom att de kan erbjuda lägre pris till kund men med en sämre kvalitet vilket är omöjligt för den enskilde att kontrollera.

Enligt Regelrådet hade det varit önskvärt med en redogörelse över hur priset och efterfrågan på tjänster kommer att påverkas om förhållandena blir tuffare för mindre seriösa verksamhetsutövare som ofta underminerar en sund konkurrens. Emellertid finner Regelrådet dock att redovisningen som helhet är tydligt och ser det positivt att utredningen gjort en beskrivning av påverkan på konkurrensförhållanden.

Regelrådet finner beskrivningen av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Förslagsställaren anger i konsekvensutredningen att det på internet finns omfattande kommersiell reklam för kroppsbehandlingar och att det är svårt att kontrollera vad som är fakta. Utredningen anser att felaktig kommersiell reklam skadar seriösa utövare och att lagförslaget skapar en sund motvikt till mindre seriös kommersiell reklam. Förslagsställaren bedömer att företagen får större möjlighet att konkurrera på lika villkor. Därutöver anges ett tillstånd visa på att ett företag är mer seriös i förhållande till företag som inte har något tillstånd. Detta kan påverka konsumenter så att de väljer att enbart gå till företag som har tillstånd.

Regelrådet finner redovisningen av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

I konsekvensutredningen anger förslagsställaren att det inte föreligger något behov av att särskild hänsyn tas till små företag vid reglernas utformning. Utredningen uppger dock att sektorn domineras av små företag med få anställda (1-3 personer) och att deras förutsättningar att leva upp till lagens krav kan vara svårare jämfört med stora företag. Detta kan enligt utredningen innebära att en verksamhet med få anställda har sämre utrymme att hantera kostnader som föranleds av lagens införande. Med hänsyn till att små företag rent ekonomiskt kan drabbas hårdare än större företag rekommenderar utredningen att kommunerna, i den mån det är möjligt, bör överväga differentierade avgifter för tillstånd och tillsyn.

Regelrådet finner att redovisningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning är godtagbar.

Sammantagen bedömning

Enligt Regelrådet innehåller konsekvensutredningen en till stora delar tillräcklig redovisning av de berörda företagen och hur de påverkas. Däremot saknas en redovisning av tidpunkten för ikraftträdande. Regelrådets sammantagna bedömning är att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 27 april 2016.

I beslutet deltog Pernilla Lundqvist, Samuel Engblom, Claes Norberg, Yvonne von Friedrichs och Lennart Renbjer.

Ärendet föredrogs av Salina Elmi

Pernilla Lundqvist
Ordförande

Salina Elmi
Föredragande